

FM: Ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumi nodrošina pārpalikuma pieaugumu kopbudžetā

Publicēts: 29.05.2019.

Konsolidētajā kopbudžetā šā gada pirmajos četros mēnešos bija 273 miljonu eiro pārpalikums, kas ir par 33,1 miljonu eiro vairāk nekā 2018. gada attiecīgajā periodā. Pārpalikuma pieaugumu pamatā veido atmaksas no Eiropas Komisijas (EK), kas saņemtas par Eiropas Reģionālas attīstības fonda un Kohēzijas fonda projektu īstenošanu iepriekšējā gadā. Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2019. gada janvārī-aprīlī palielinājās par 255,3 miljoniem eiro jeb 7,4%, savukārt izdevumu apmērs bija par 222,2 miljoniem eiro jeb 6,9% lielāks nekā pērn. Konsolidētā kopbudžeta izdevumi janvārī-aprīlī palielinājušies lēnāk nekā ieņēmumi. Ja šā gada pirmajā ceturksnī bija vērojama tendence vairāk pieaugt izdevumiem, tad aprīlī izdevumu pieauguma temps samazinājās.

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2019. gada janvārī-aprīlī veidoja 3 718,2 miljonus eiro, no kuriem 650,4 miljoni eiro saņemti ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumos, kas, salīdzinot ar 2018. gada četrus mēnešu periodu, bija par 173,2 miljoniem eiro jeb 36,3% vairāk. Nodokļu ieņēmumi, ņemot vērā izmaiņas uzņēmumu ienākumu nodokļa (UIN) maksāšanas kārtībā, kopbudžetā palielinājās tikai par 65,2 miljoniem eiro jeb 2,4% un veidoja 2 771,9 miljonus eiro. UIN avansa maksājumu atcelšana no 2018. gada 1. jūlija būtiski ietekmējusi UIN ieņēmumu apmēru, kas šā gada janvārī-aprīlī kopbudžetā veidojas negatīvā apmērā, atmaksātajai summai (lielākoties par iepriekš veiktajiem avansa maksājumiem) par 14,9 miljoniem eiro pārsniedzot iemaksāto.

Šā gada pirmajos četros mēnešos labi pildījušies patēriņa nodokļu ieņēmumi. Pievienotās vērtības nodokļa (PVN) ieņēmumi palielinājās par 87,7 miljoniem eiro jeb 12,2%, veidojot 807,2 miljonus eiro, bet akcīzes nodokļa ieņēmumi pieauga par 31,4 miljoniem eiro jeb 10,3%, sasniedzot 337,6 miljonus eiro. Minēto nodokļu ieņēmumu palielinājumu sekmēja laba situācija darba tirgū, kur šā gada 1. ceturksnī par 7,8% palielinājusies vidējā darba alga, kā arī audzis nodarbināto skaits. PVN ieņēmumos, būtiski pieaugot iemaksām, lielākais pieaugums vērojams ar tirdzniecību, ēku būvniecību un darbībām ar nekustamo īpašumu saistītajās nozarēs. Savukārt akcīzes nodokļa ieņēmumus ietekmēja gan tirdzniecības aktivitāte, gan arī likmju celšana akcīzes precēm.

Darba spēka nodokļu ieņēmumus šogad ietekmē ne tikai vispārējā situācija darba tirgū, bet arī atalgojuma celšana mediķiem un pabalstu izmaksa iekšlietu un tieslietu resora amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm pēc katriem pieciem nepārtrauktas izdienas gadiem. Tādējādi sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi kopbudžetā šā gada janvārī-aprīlī palielinājās par 78,2 miljoniem eiro jeb 9,5% un veidoja 902,6 miljonus eiro. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumi pārskata periodā, neskatoties uz nodokļu reformas nevienlīdzības mazināšanai ieviestajiem pasākumiem par diferencētā neapliekamā minimuma un atvieglojumu par apgādībā esošu personu palielināšanu, kā arī pensionāru neapliekamā minimuma celšanu, pieauga par 33,2 miljoniem eiro jeb 6,6%, sasniedzot 540,3 miljonus eiro.

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumu plāns šā gada pirmajos četros mēnešos izpildīts par 102,6%, virsplāna ieņēmumiem veidojot 70,6 miljonus eiro. Jāatzīmē, ka no vienas puses ievērojams plāna pārsniegums bijis sociālās apdrošināšanas iemaksu (+52,9 miljoni eiro jeb 6,2%), IIN (+30,3 miljoni eiro jeb 5,9%) un PVN (+24,4 miljoni eiro jeb 3,1%) ieņēmumos, bet no otras puses, saistībā ar augsto atmaksu apmēru, UIN ieņēmumi par 31,9 miljoniem eiro atpaliek no plānotā. Pārskata periodā bija plānots UIN ieņēmumos saņemt 17 miljonus eiro, bet faktiski atmaksu un iemaksu starpība veido -14,9 miljonus eiro.

Labā plāna izpilde vērojama arī nenodokļu ieņēmumos valsts pamatbudžetā. Nenodokļu ieņēmumi valsts pamatbudžetā saņemti 117,3 miljonu eiro apmērā, kas bija 119,3% no plānotā jeb par 19,0 miljoniem eiro lielāki. Jāatzīmē ieņēmumu no dividendēm un ieņēmumu no Latvijai piešķirto emisijas kvotu izsolišanas plānu pārsniegšana attiecīgi par 17,8 miljoniem eiro un 4,1 miljonu eiro. Pamatā plāna pārpildi nodrošināja valsts kapitālsabiedrību dividenžu maksājumi valsts budžetā, kas tika plānoti maija mēnesī, bet saņemti mēnesi ātrāk.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi gada pirmajos četros mēnešos veikti 3 445,2 miljonu eiro apmērā. Turpina palielināties izdevumi aizsardzības resorā, kas ietekmēja kapitālo izdevumu palielināšanos kopbudžetā par 56,6 miljoniem eiro jeb 33,6%. Kapitālie izdevumi kopbudžetā veido 224,8 miljonus eiro un nozīmīgs to pieaugums vērojams arī pašvaldību budžetā Eiropas Savienības (ES) fondu projektu īstenošanai.

Gada sākumā veiktie maksājumi saistībā ar EK pieprasījumu dalībvalstīm iemaksāt aptuveni 30% no visam 2019. gadam paredzētā iemaksu apjoma izskaidro kopbudžeta izdevumu iemaksām ES budžetā janvārī-aprīlī (127,5 miljonu eiro) pieaugumu par 43,2 miljoniem eiro jeb 51,2%. Jāatzīmē, ka 2019. gadā kopumā tiek prognozēts mērens iemaksu ES budžetā pieaugums.

Kopbudžetā palielinājušies arī izdevumi atbildībai, kam vērojams pieaugums par 70,5 miljoniem eiro jeb 10%, veidojot 772 miljonus eiro. Lielā mērā izdevumu kāpumu ietekmēja pabalstu izmaksa iekšlietu un tieslietu resora amatpersonām janvārī un februārī.

Izdevumi pensijām janvārī-aprīlī kopbudžetā bija 717,8 miljoni eiro, kas bija par 18,2 miljoniem eiro jeb 2,6% vairāk nekā pērn attiecīgajā periodā. Savukārt izdevumi pārējiem pabalstiem bija 353,6 miljoni eiro. Pārējo pabalstu izdevumus vairāk ietekmē vidējās apdrošināšanas iemaksu algas pieaugums, tādējādi tie pieauguši par 29,9 miljoniem eiro jeb 9,2%. Tostarp izceļams izdevumu slimības pabalstiem pieaugums, kas saistībā ar ievērojamu kāpumu pabalstu saņēmēju skaitā, bija par 13,6 miljoniem eiro jeb 22,7% lielāki nekā pērn janvārī-aprīlī.

Savukārt izdevumos subsidijām un dotācijām kopbudžetā janvārī-aprīlī vērojams neliels samazinājums. Vēl trijos mēnešos subsidiju un dotāciju izdevumi uzrādīja 39,8 miljonu eiro pieaugumu, bet aprīļa mēnesī tie bija par 43,2 miljoniem eiro zemāki nekā pērn aprīlī. Tādējādi, salīdzinot ar 2018. gada pirmajiem četriem mēnešiem, izdevumi subsidijām un dotācijām bija par 3,4 miljoniem eiro jeb 0,5% mazāki, veidojot 642,4 miljonus eiro. Tas skaidrojams ar būtiski mazākiem izdevumiem elektroenerģijas lietotāju atbalstam nekā 2018. gadā.

Jāatzīmē, ka pārpalikums veidojies visos budžeta līmeņos, ko noteica pieaugums ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumos valsts pamatbudžetā un augsti sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi valsts speciālajā budžetā. Jāizceļ arī būtiskais IIN un transfertu ieņēmumu pieaugums pašvaldību budžetā, tādējādi pašvaldību budžetā pārpalikuma apmērs sasniedza 142,2 miljonus eiro, kas bija par 62,4 miljoniem eiro lielāks nekā pērn attiecīgajā periodā.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-arvalstu-finansu-palidzibas-ienemumi-nodrosina-parpalikuma-pieaugumu-kopbudzeta>